

Tiết 2

II - NHÀ HỒ VÀ CẢI CÁCH CỦA HỒ QUÝ LY

I - Mục tiêu bài học

Xem mục tiêu chung của bài.

II - Những điều cần lưu ý

Ở *mục 1*, GV hướng dẫn HS liên hệ với bài trước để thấy việc thay thế nhà Trần vào cuối thế kỉ XIV là yêu cầu cấp thiết nhằm cứu vãn đất nước, đưa xã hội thoát khỏi khủng hoảng. Nhà Hồ thay thế nhà Trần trong hoàn cảnh đó.

Ở *mục 2*, GV trình bày để HS rõ : Các chính sách và biện pháp cải cách của Hồ Quý Ly được thực hiện khá toàn diện trên các mặt chính trị, kinh tế – tài chính, quân sự quốc phòng, văn hoá và giáo dục. Có một số chính sách đã được thực hiện trước khi nhà Hồ thành lập.

Khi giảng *mục 3*, GV hướng dẫn HS dựa vào nội dung trong SGK để nêu những nét cơ bản về mặt tích cực và hạn chế của cải cách Hồ Quý Ly và nhân vật Hồ Quý Ly.

III - Thiết bị, tài liệu cần cho bài học

Ảnh "Di tích thành nhà Hồ"

IV - Gợi ý thực hiện bài giảng

1. Giới thiệu bài mới

Đây là *tiết 2* nối tiếp với tiết học trước trong một bài hoàn chỉnh, GV có thể tham khảo cách mở bài sau : Ở bài học trước, chúng ta được biết vào cuối thế kỉ XIV, nhà Trần đã suy sụp, xã hội Đại Việt lâm vào khủng hoảng trầm trọng. Trong hoàn cảnh lịch sử đó, Hồ Quý Ly đã lật đổ nhà Trần, thành lập nhà Hồ và thực hiện nhiều cải cách. Vậy những cải cách của Hồ Quý Ly có nội dung gì ? Có những tiến bộ và hạn chế ra sao ? Đó là nội dung chính của bài học hôm nay.

2. Dạy và học bài mới

Ở *mục 1 - Nhà Hồ thành lập (1400)*, bằng phương pháp tường thuật, GV giới thiệu cho HS rõ đôi nét về thân thế, sự nghiệp của *Hồ Quý Ly* (theo nội dung đoạn chữ in nghiêng trong SGK). Nếu có điều kiện, GV nên tham khảo một số sách viết về Hồ Quý Ly như cuốn *Hồ Quý Ly* của Nguyễn Danh Phiệt (NXB Văn hoá – Thông tin, H.1997, xem chương I, tr.11 – 30), hoặc cuốn *Hồ Quý Ly - nhà cải cách* của Võ Xuân Đàn (NXB Giáo dục, 1998, chương II, tr.40 – 75) để có thêm tư liệu cho bài giảng được phong phú, hấp dẫn.

Cuối *mục*, GV nêu câu hỏi trong SGK, hướng dẫn HS nắm được những ý chính : nhà Hồ được thành lập trong hoàn cảnh nhà Trần suy sụp, xã hội khủng hoảng, ngoại xâm đang đe dọa.

Ở mục 2 - *Những biện pháp cải cách của Hồ Quý Ly*, GV trình bày nội dung từng biện pháp cải cách theo trình tự trong SGK, còn những đoạn chữ in nghiêng chỉ để tham khảo, minh hoạ ; GV có thể cho HS tự đọc (hay gọi một HS đọc cho cả lớp nghe, hoặc yêu cầu HS về nhà tự đọc).

Sau khi giảng nội dung vắn tắt các cải cách, GV dựa vào câu hỏi trong SGK rồi yêu cầu HS nêu nhận xét của mình. GV giới thiệu ảnh "Di tích thành nhà Hồ" khi giảng về nội dung cải cách quân sự.

Sang mục 3 - *Ý nghĩa, tác dụng của cải cách Hồ Quý Ly*, GV hướng dẫn HS trao đổi và trình bày những mặt tích cực và hạn chế của cải cách (dựa theo nội dung trong SGK).

* Sơ kết bài học

GV tóm tắt những điểm chính đã giảng ở các mục, đồng thời gợi ý cho HS những vấn đề chuẩn bị cho bài sau.

3. Gợi ý trả lời câu hỏi kiểm tra cuối bài

- Về câu hỏi 1 và 2, GV cần gợi ý để HS nêu được một cách tóm tắt nội dung chính của các cải cách, những mặt tiến bộ và hạn chế theo nội dung SGK.

- Về câu hỏi 3, GV gợi ý để HS phát biểu nhận xét của mình về nhân vật Hồ Quý Ly : là con người yêu nước, tiến bộ, tài giỏi hay ngược lại ? GV có thể hỏi thêm : "Dựa vào đâu mà em có nhận xét như vậy ?" (gợi ý để HS trả lời câu hỏi này).

V - Tài liệu tham khảo

(Về thân thế của Hồ Quý Ly)

"Hồ Quý Ly tự là Lý Nguyên, dòng dõi Trạng nguyên Hồ Hưng Dật, người Chiết Giang - một tỉnh ở ven biển Trung Quốc, phía nam cửa sông Dương Tử. Vào thời Ngũ đại, đời Hậu Hán (947 - 950), Hồ Hưng Dật sang làm Thái lộ Diễn Châu. Sau ông làm nhà ở Quỳnh Lưu (Nghệ An). Đến thời nhà Lý, dòng họ này có người làm phò mã nhà Lý lấy công chúa Nguyệt Địch, sinh ra công chúa Nguyệt Đoan. Đến đời thứ 12 là Hồ Liêm, dời đến ở hương Đại Lại (Hà Trung, Thanh Hoá), làm con nuôi Tuyên úy Lê Huấn nên đổi thành họ Lê. Quý Ly là cháu bốn đời của Lê Huấn, đến khi giành được ngôi vua của nhà Trần (1400) lại đổi thành họ Hồ".

(Dẫn theo Nguyễn Danh Phiệt, *Hồ Quý Ly*,
NXB Văn hoá - Thông tin, H.1997).